

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΕΚΘΕΣΗΣ – ΕΙΔΗ ΕΚΘΕΣΕΩΝ

ΑΡΘΡΟ

Η κλασική μορφή, που καλείται να λάβει το άρθρο είναι η ακόλουθη :

ΤΙΤΛΟΣ : Επιτακτική είναι η χρήση ενός τίτλου. Ο τίτλος, όσο πιο εντυπωσιακός και με έξυπνο τρόπο διατυπωμένος είναι, τόσο ελκύει το ενδιαφέρον του αναγνώστη. Συνεπώς, θα ήταν καλό ο τίτλος να είναι ευφάνταστος. Παρόλα αυτά, όμως, εάν κάποιος δεν είναι σε θέση να επινοήσει έναν εντυπωσιακό τίτλο, οφείλει οπωσδήποτε να αποδώσει έστω έναν απλό τίτλο, για να συμβαδίζει με το επικοινωνιακό πλαίσιο του άρθρου.

Ο εντυπωσιακός τίτλος είναι συνήθως **ευφάνταστος, αλληγορικός, περιεκτικός, σχετικά σύντομος, πιθανόν επιστρατεύει το χιούμορ** και είναι **καυστικός**. Ακόμα όμως και εάν ο τίτλος, είναι απλός, είναι απαραίτητη προϋπόθεση να μην είναι μακροσκελής και να προϊδεάζει για το θέμα.

Βασική προϋπόθεση, που οφείλει να τηρηθεί κατά τη συγγραφή ενός άρθρου είναι ο **επικαιρικός του χαρακτήρας**. Ο επικαιρικός χαρακτήρας αποδίδεται **με τη χρήση μιας αφόρμησης**, ενός δηλαδή **συγκεκριμένου γεγονότος**, που πυροδοτεί τη σύνταξη ενός άρθρου. Σαφώς, η αφόρμηση δεν είναι απαραίτητο να είναι υπερβολικά λεπτομερής, ούτε αληθής. Μπορεί ο πομπός να την επινοήσει για τους λόγους της συγγραφής του άρθρου.

Στο άρθρο κάνουμε **χρήση της κυριολεκτικής λειτουργίας της γλώσσας**, εφόσον παραθέτουμε μια επιχειρηματολογία πειθούς και ενημέρωσης του δέκτη.

Το ρηματικό πρόσωπο, που χρησιμοποιούμε κατά τη σύνταξη ενός άρθρου είναι το **γ' ενικό ή το γ' πληθυντικό πρόσωπο**, το οποίο **αποχρωματίζει το λόγο από συναισθηματισμούς**, είναι **αντικειμενικό και σοβαρό**.

ΕΞΑΙΡΕΣΗ : Εάν ζητηθεί να γράψουμε ένα **άρθρο γνώμης**, φυσικά χρειάζεται να πάρουμε **προσωπική θέση** και να κάνουμε χρήση του **α' ενικού ή πληθυντικού προσώπου**. Εάν γράψουμε μόνο σε γ' πρόσωπο δεν πειθαρχούμε πλήρως στο επικοινωνιακό αποτέλεσμα, που απαιτεί ένα άρθρο γνώμης. Σαφώς, η **χρήση του γ' προσώπου δεν αποκλείεται**, αλλά οπωσδήποτε οφείλουμε να προβάλλουμε την προσωπική μας γνώμη, μέσω της χρήσης του α' προσώπου. Επιπλέον, όταν καλούμαστε να γράψουμε **σε σχολική εφημερίδα, σε μια ιστοσελίδα/ ιστότοπο/blog** και να εκφράσουμε την προσωπική μας γνώμη, **ακολουθούμε το ίδιο ρηματικό πρόσωπο, όπως και στο άρθρο γνώμης**.

Οι τρόποι πειθούς, που χρησιμοποιούμε κατά τη συγγραφή ενός άρθρου είναι **κυρίως η επίκληση στη λογική**. Αυτό όμως δεν αποκλείει μερικές φορές τη χρήση και της επίκλησης στο συναίσθημα και της επίκλησης στην αυθεντία.

Μόλις ολοκληρώσουμε τη συγγραφή του άρθρου, μπορούμε **προαιρετικά** να γράψουμε με τη μορφή αποφώνησης, στο κάτω δεξιά μέρος : **Υπογραφή αρθρογράφου, χωρίς προσωπικά στοιχεία**.

ΕΙΣΗΓΗΣΗ – ΟΜΙΛΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΗ : Συχνά ζητείται από τους μαθητές να γράψουν «εισήγηση» και δεν αντιλαμβάνονται ότι είναι ισοδύναμη νοηματικά με τη λέξη «ομιλία». Επιπλέον, πολλές φορές δε ζητείται απευθείας να γράψουν οι μαθητές ομιλία, αλλά καλούνται **στο πλαίσιο διοργάνωσης μιας ημερίδας ή διημερίδας** να εκφράσουν την προσωπική τους άποψη. Τόσο η ημερίδα, όσο και η διημερίδα **είναι συνέδρια, που διαρκούν μια και δύο ημέρες αντίστοιχα.** Συνεπώς, οι μαθητές με έμμεσο τρόπο καλούνται να εκφωνήσουν μια ομιλία.

Η κλασική μορφή, που καλείται να λάβει η ομιλία είναι η ακόλουθη :

Απαραίτητη είναι η χρήση μιας **προσφώνησης**, την οποία τοποθετούμε στο επάνω αριστερά μέρος του γραπτού μας. Πρωταρχικά, γράφουμε την προσφώνηση και έπειτα βάζουμε κόμμα, αφήνουμε λίγο περιθώριο (π.χ. μια – δύο σειρές) και ξεκινάμε τον πρόλογό μας κανονικά με **ΚΕΦΑΛΑΙΟ** γράμμα. Η προσφώνηση θα μπορούσε να είναι το « Αγαπητοί παρευρισκόμενοι», διότι μέσω της χρήσης αυτού του είδους της προσφώνησης καλύπτουμε ένα μεγάλο εύρος κοινού. Παράλληλα, μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε και άλλους είδους προσφωνήσεις όπως «Αγαπητοί συμμαθητές», « Κυρίες και κύριοι» και γενικά να την προσαρμόσουμε ανάλογα με το κοινό, στο οποίο καλούμαστε να απευθυνθούμε.

Στον πρόλογο, βασική προϋπόθεση, είναι η ύπαρξη **μιας αφόρμησης**, η οποία προσδίδει έναν **επικαιρικό χαρακτήρα** στα λεγόμενα του ομιλητή.

Η αφόρμηση, μπορεί να λάβει ποικίλες μορφές, όπως «**Αξιοποιώντας την ευκαιρία που μου δίνεται** θα ήθελα να εκφράσω τις απόψεις μου σχετικά...», « Αφορμώμενος/η από το τάξες συμβάν δράττομαι (αντλώ) **της ευκαιρίας να σας επιστήσω την προσοχή όσον αφορά...**»

Στο κυρίως θέμα, αναπτύσσουμε την επιχειρηματολογία μας με ζωντανό και παραστατικό τρόπο. **Το ρηματικό πρόσωπο, που κυριαρχεί** στην ομιλία και προσδίδει **αμεσότητα και λυρισμό** είναι το α' ενικό ή πληθυντικό πρόσωπο. Το α' πληθυντικό πρόσωπο είναι περισσότερο λειτουργικό στο πλαίσιο μιας ομιλίας, διότι αποδίδει έναν τόνο συλλογικότητας, δημιουργεί την αίσθηση αλληλεπίδρασης μεταξύ πομπού και δέκτη, εφόσον ο πομπός απευθύνεται σε ακροατήριο και συλλειτουργεί μ' αυτό. Αποδίδεται έναν αίσθημα συλλογικής ευθύνης των δεκτών και τονίζεται η ανάγκη κινητοποίησης των αρμοδίων φορέων. Τέλος, επιτυγχάνεται η ευαισθητοποίηση των δεκτών.

Επίσης, η χρήση του β' ρηματικού προσώπου αναμένεται να προσδώσει **αμεσότητα** « π.χ. όλοι νομίζω θα συμφωνούσατε ».

Φυσικά, δεν αποκλείουμε και το γ' πρόσωπο, σε περίπτωση, που επιδιώκουμε μια πειστική επιχειρηματολογία. Το πιο θεμιτό, όμως, είναι να επιπευχθεί η αμεσότητα, η οποία είναι συνυφασμένη με το α' ρηματικό πρόσωπο.

Η διατύπωση ρητορικών ή απλών ερωτημάτων είναι επιθυμητή κυρίως σε επίπεδο εισηγήσεων, επειδή εγείρει το ενδιαφέρον και την προσοχή των δεκτών.

Μόλις ολοκληρώσουμε τον επίλογο, οφείλουμε να διατυπώσουμε μια αποφώνηση, την οποία θα γράψουμε στο κάτω δεξιά μέρος και θα απευθύνεται στο κοινό. Η αποφώνηση μπορεί να έχει τη μορφή « Σας ευχαριστώ για το χρόνο σας», «Σας ευχαριστώ για την προσοχή σας».

ΕΠΙΣΤΟΛΗ

Η κλασική μορφή, που καλείται να λάβει η επιστολή είναι η ακόλουθη :

Στο πάνω δεξιά μέρος της επιστολής γράψουμε τον τόπο και την ημερομηνία π.χ. Αθήνα, 21/5/2022

Κάτω από την αριστερή πλευρά, γράψουμε την προσφώνηση.

Εάν η προσφώνηση απευθύνεται σε κάποιο επίσημο πρόσωπο έχει τη μορφή :

Αξιότιμε τάδε, ...

Αξιότιμε κύριε πρόεδρε, ...

Αξιότιμε κύριε Υπουργέ, ...

Εκλεκτοί κύριοι Σύνεδροι, ... κ.τ.λ.

Εάν η προσφώνηση απευθύνεται σε κάποιο φιλικό πρόσωπο έχει τη μορφή :

Αγαπητέ τάδε, ...

Αγαπητέ φίλε, ... κ.τ.λ.

Στον πρόλογο περιλαμβάνεται η ιδιότητα και η ταυτότητα του αποστολέα. Επιπλέον, περιλαμβάνεται ο σκοπός συγγραφής μιας επιστολής με συνοπτική και περιεκτική αναφορά στο φαινόμενο/ πρόβλημα/ κατάσταση / θέμα, που θα αναλυθεί. Η χρήση αφόρμησης (συγκεκριμένου γεγονότος) είναι επιτακτική(π.χ. Ως μέλη του δεκαπενταμελούς συμβουλίου του σχολείου μας, θα θέλαμε να καταθέσουμε την άποψη μας προσκομίζοντας τη μαθητική μας εμπειρία σχετικά με το θέμα, έτσι ώστε να αναδειχθούν όλες οι εκφάνσεις...). Μπορούμε, βέβαια, να μιλήσουμε πρώτα για το φαινόμενο/ πρόβλημα, που μας απασχολεί και στην πορεία να απευθύνουμε την αφόρμησή μας στον παραλήπτη (π.χ. Τις τελευταίες δεκαετίες πραγματοποιείται μια συστηματική προσπάθεια στην Ελλάδα, για την επιστροφή των μαρμάρων του Παρθενώνα, που μεταφέρθηκαν στη Βρετανία, πριν από δύο περίπου αιώνες από τον λόρδο Έλγιν. Το αίτημα αυτό της Ελλάδος έπαψε να αποτελεί μια ουτοπιστική επιθυμία λίγων ονειροπώλων και τίθεται ως ένα άβολο θέμα για τη βρετανική κοινωνία και τον πνευματικό της κόσμο. Είναι επιτακτικό χρέος να αντιπαραβάλλω τα επιχειρήματα και των δύο πλευρών, ώστε να υπερασπιστώ την πολιτιστική μου κληρονομιά...)

Στο κύριο μέρος, γίνεται παρουσίαση των θέσεων, τις οποίες προσπαθούμε να αποδείξουμε με επιχειρήματα. Κατά τη διάρκεια της επιχειρηματολογίας μπορούμε να κάνουμε χρήση του γ' ρηματικού προσώπου, που προσδίδει στα λεγόμενά μας **εγκυρότητα** και **πειστικότητα**.

Οπωσδήποτε, όμως, επειδή η επιστολή οφείλει να έχει έναν **προσωπικό τόνο**, εφόσον απευθύνεται σε έναν παραλήπτη, του οποίου επιθυμούμε **να εγείρουμε το συναίσθημα**, κάνουμε χρήση και του α' και β' ρηματικού προσώπου. Τα δύο αυτά ρηματικά πρόσωπα **δημιουργούν την αίσθηση αλληλεπίδρασης μεταξύ πομπού και δέκτη**. Ιδιαίτερα σημαντική κρίνεται η χρησιμοποίησή τους τόσο στον πρόλογο, όσο και στον επίλογο.

Οι τρόποι πειθούς, που μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε στην επιστολή είναι τόσο **η επίκληση στη λογική**, όσο και **η επίκληση στο ήθος του πομπού, καθώς και η επίθεση στο ήθος του δέκτη**. Ορισμένες φορές γίνεται και χρήση της επίκλησης στο συναίσθημα, όταν επιθυμούμε να ευαισθητοποιήσουμε τον παραλήπτη.

Στην επιστολή κυριαρχεί **η αναφορική(κυριολεκτική) σημασία του λόγου**, παρόλο, που πολλές φορές το ύφος είναι πιο προσωπικό και οικείο.

Στον επίλογο ανακεφαλαιώνουμε και επιτονίζουμε τις προτάσεις μας και προσπαθούμε να εγείρουμε την ευαισθητοποίηση του παραλήπτη της επιστολής. Ακόμα, οφείλουμε να προτρέψουμε τον παραλήπτη να αναλάβει δράση και να δείξει άμεση ανταπόκριση στα ζητήματα, που μας απασχολούν και μας προβληματίζουν.

Κάτω δεξιά, οφείλουμε να δώσουμε μια **αποφώνηση**. Εάν ο παραλήπτης της επιστολής είναι **επίτιμο και καταξιωμένο πρόσωπο** η αποφώνηση θα έχει τη μορφή : **π.χ. Με εκτίμηση / Με τιμή**

Εάν ο παραλήπτης της επιστολής είναι κάποιο **φιλικό πρόσωπο** τότε η αποφώνηση θα έχει διαφορετική μορφή :**π.χ. Σε χαιρετώ**

ΔΟΚΙΜΙΟ

Η κλασική μορφή, που καλείται να λάβει το δοκίμιο είναι η ακόλουθη :

Το δοκίμιο μπορεί να παρουσιάσει δύο μορφές :

το αποδεικτικό/ πειθούς και το στοχαστικό.

Όσον αφορά στη μορφή του επικοινωνιακού πλαισίου του δοκιμίου , δε διαφέρει σε πολλές παραμέτρους από το άρθρο. Η βασική τους διαφορά είναι ότι **το δοκίμιο δε διαθέτει επικαιρικό χαρακτήρα**, όπως το άρθρο. Συνεπώς, στον πρόλογο δε θα αντλήσουμε αφορμή από κάποιο συμβάν. Αντιθέτως, ο πρόλογος θα περιλαμβάνει μια γενική αλήθεια. Θα προσεγγίσουμε το φαινόμενο/ πρόβλημα/ κατάσταση σε πιο **διαχρονική βάση**(π.χ. Η εξήγηση

βρίσκεται αλλού – βρίσκεται σ' αυτή την ίδια την Τέχνη, στη φύση της, στην ουσία της, ή αν θέλετε, στο μυστήριό της. Γιατί κι η Τέχνη, όπως τόσα άλλα σ' αυτόν τον κόσμο, είναι ένα μυστήριο. Συλλογισθείτε μόνο τούτο : ένα πράγμα, που αν το βλέπταμε στη ζωή, στην πραγματικότητα, δε θα μας έκανε παρά αποστροφή, βδελυγμία, φρίκη – ντροπή κάποτε -, όταν μας το παρουσιάζει ένας ζωγράφος, ένας γλύπτης, ένας μυθιστοριογράφος, μας φαίνεται όχι μόνο ανεκτό, αλλά και τερπνό κι ωραίο. Δεν είναι αυτό ένα μυστήριο, κάτι σαν μετουσίωση, κάτι σαν χημική ένωση, που από δύο σώματα παράγει ένα τρίτο ολωσδιόλου διαφορετικό;).

Επιπροσθέτως, μια ακόμα σημαντική διαφορά είναι ότι το δοκίμιο **δε διαθέτει τίτλο**.

Στο δοκίμιο κάνουμε χρήση **της κυριολεκτικής λειτουργίας** της γλώσσας, εφόσον παραθέτουμε μια επιχειρηματολογία πειθούς και ενημέρωσης του δέκτη. Στο κομμάτι των εξετάσεων, εάν δε διευκρινιστεί το είδος του δοκιμίου, **συνήθως ζητείται δοκίμιο πειθούς, που έχει πιο σοβαρό, απρόσωπο και αντικειμενικό χαρακτήρα.** Για να βάλλουμε πιο προσωπικό ύφος (α' ρηματικό πρόσωπο) είναι επιτακτική ανάγκη να διευκρινιστεί ότι ο μαθητής καλείται να γράψει **στοχαστικό δοκίμιο**, που είναι πιο έντονο το **υποκειμενικό-προσωπικό στοιχείο**. Φυσικά, ακόμη και εάν ζητηθεί το επικοινωνιακό πλαίσιο του στοχαστικού δοκιμίου, οι μαθητές δεν παρεκκλίνουν από την κυριολεκτική γλώσσα και δε χρησιμοποιούν σε καμία περίπτωση συνειρμικό λόγο.

Το ρηματικό πρόσωπο, που χρησιμοποιούμε κατά τη σύνταξη ενός **αποδεικτικού δοκιμίου** είναι το γ' ενικό ή το γ' πληθυντικό πρόσωπο, το οποίο αποχρωματίζει το λόγο από συναισθηματισμούς, είναι αντικειμενικό και σοβαρό.

Σε περίπτωση, όμως, που ζητηθεί ένας πιο προσωπικός τόνος και το **δοκίμιο είναι στοχαστικό**, τότε γίνεται χρήση του α' ρηματικού προσώπου.

Οι τρόποι πειθούς στο δοκίμιο πειθούς/ αποδεικτικό είναι η επίκληση στη λογική και ενίστε η επίκληση στην αυθεντία και η επίθεση στο ήθος του δέκτη.

Από την άλλη, ο τρόπος πειθούς, που κυριαρχεί στο στοχαστικό δοκίμιο είναι η επίκληση στο συναίσθημα.

Στόχος του συγγραφέα στο αποδεικτικό δοκίμιο είναι να **πληροφορήσει τον αναγνώστη**.

Στόχος του συγγραφέα στο στοχαστικό δοκίμιο είναι **να τέρψει**, αλλά **παράλληλα να δώσει και πληροφορίες**.

ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ

Το ημερολόγιο καταγράφει τις σκέψεις, τα συναισθήματα, τα γεγονότα, που σχετίζονται με την προσωπική μας ζωή. Ενίστε μπορεί να περιλαμβάνει και θέματα ευρύτερου ενδιαφέροντος.

Το ύφος είναι οικείο, ανεπιτήδευτο και ο τόνος είναι προσωπικός, βιωματικός και αρκετά εξομολογητικός.

Η κλασική μορφή, που καλείται να λάβει το ημερολόγιο είναι η ακόλουθη :

Στην αρχή προσδιορίζεται **ο τόπος** και **ο χρόνος**, όπου αναγράφονται στο αριστερό επάνω μέρος του ημερολογίου π.χ. Τετάρτη 23 Οκτώβρη 2022.

Το ρηματικό πρόσωπο, που κυριαρχεί είναι **το α' ενικό**.

Επιτακτική είναι η χρήση της προσφωνήσεως, η οποία τοποθετείται ακριβώς από κάτω από την καταγραφή του τόπου και του χρόνου(στο αριστερό μέρος). Μετά την προσφώνηση, βάζουμε κόμμα, αφήνουμε περίπου δύο σειρές και ξεκινάμε με **ΚΕΦΑΛΑΙΟ** τον πρόλογο.

Στο κυρίως θέμα παραθέτουμε σκέψεις και συναισθήματα, που μας κατακλύζουν σχετικά με ένα ζήτημα.

Στον επίλογο είναι απαραίτητη η διατύπωση μιας **ευχής**, μιας **προτροπής** ή μιας **πρότασης**.

Στο κάτω δεξιά μέρος κλείνουμε τοποθετώντας μια **αποφώνηση**, η οποία σχετίζεται με **ένα χαιρετισμό προς το ημερολόγιό μας**.